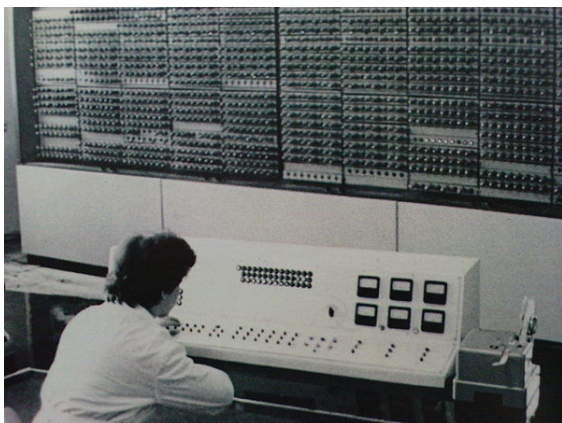

Витоша (компютър)

 *Вижте пояснителната страница за други значения на **Витоша**.*

Компютър „Витоша“

„**Витоша**“ е първият български компютър. Създаден е в Изчислителния център към Института по математика на **БАН**, чието основаване през 1961 година слага началото на българската изчислителна техника.

Разработката на компютъра започва в края на 1961 г., а въвеждането му в експлоатация става в началото на 1962 г. Екипът разработил машината включва: проф. **Бл. Сендов**, инж. **Г. Алипиев**, **Д. Богданов**, инж. **Д. Рачев**, инж. **Енчо Кърмаков**, инж. **Илич Юлзари** (отговорник), инж. **Иван Станчев**, инж. **Кирил Боянов**, инж. **Мария Димитрова**, инж. **Раффи Асланян** и инж. **Ст. Пашев**. Научен ръководител акад. **Любомир Илиев**.

Цифровата електронна машина използва двоична система с непроменлива дължина на думите в успореден режим. Машинната дума (слово) е дълга 40 бита; използва триадресен формат с инструкции. Основните части на машината са: входно устройство, изходно устройство, аритметично изчислително устройство, памет и устройство за управление. Последното може да се разглежда като две отделни – главно устройство за управление и помощно такова. За ОЗУ (RAM) се ползва магнитен барабан с общ обем 4096 думи. Захранващият блок на компютъра работи с трифазен ток с напрежение 220/380 V. Охлаждането се осъществява посредством специална система от вентилатори.

Конструкцията на машината е направена като единично устройство, приютаващо всички електронни схеми и магнитният барабан. Основните части са

направени от електронни лампи модел ESS 862. Те имат продължителност на работа около 10 000 часа. Операторът може да управлява машината от устройството за управление и ако се наложи, да влияе на изчислителния процес; може да задейства, спира, включва или изключва машината. На същия прибор може да се наблюдава състоянието на аритметичното изчислително устройство и броячът на командния регистър. Има и ключета за ръчно въвеждане на информация, връщане на регистрите в първоначално състояние и възможност за проверка на основните операции – пренос на съдържанието от един регистър в друг.

Входното устройство работи с петканален лентов перфоратор, информацията от който се прочита от стандартен електро-механичен телеграфен апарат. Изходното устройство ползва прост алгоритъм като напр. за програмирано извеждане на данни. Електрическа **пишеща машина** печата резултатите. Всички команди за управлението ѝ са програмирани – промеждутък (интервал), нов ред и пр. Програмите са писани на машинен език.

Машината е изработена и въведена в експлоатация в края на 1963 година. Разходите по проекта надхвърлят почти двойно предвидения бюджет от 1,5 млн. лева. За пръв е показана на техническо изложение в Москва.

1 Външни препратки

- **Vitosha, the First Bulgarian Computer**, статия в нюзлетър-а **Calibrated for Creative Communications**, Vol. 4, no. 2, Summer 2006
- За българския национален комитет на **IFIP**

2 Text and image sources, contributors, and licenses

2.1 Text

- **Витоша (компютър)** *Source:* [http://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%88%D0%B0%20\(%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D1%8E%D1%82%D1%8A%D1%80\)?oldid=5211786](http://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%88%D0%B0%20(%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D1%8E%D1%82%D1%8A%D1%80)?oldid=5211786) *Contributors:* Nk, Петко, Daggerstab, Лорд Бъмбъри, Нросмака, Elkost, Петър Петров, Асен Николов, SvetanPetrov1940 и Лъчезар

2.2 Images

- **Файл:Disambig.svg** *Source:* <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/72/Disambig.svg> *License:* Public domain *Contributors:* Собствена творба. Original Commons upload as Logo Begriffsklärung.png by Baumst on 2005-02-15. *Original artist:* Stephan Baum (converted to SVG by different users, see below)
- **Файл:Nuvola_apps_mycomputer.png** *Source:* http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0f/Nuvola_apps_mycomputer.png *License:* LGPL *Contributors:* <http://icon-king.com> *Original artist:* David Vignoni / ICON KING
- **Файл:Vitosha_Computer.JPG** *Source:* http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e3/Vitosha_Computer.JPG *License:* CC BY 3.0 *Contributors:* Собствена творба *Original artist:* Tourbillon

2.3 Content license

- Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0